

Богдан ЛУЦКІВ, Вікторія ПАВЛОВА, Максим СМАРАНЧУК

здобувачі освітньо-професійної програми

«Менеджмент», ЗУНУ

Науковий керівник: д. ф., доцент кафедри менеджменту,
публічного управління та персоналу ЗУНУ Юлія МИКИТЮК

МЕХАНІЗМИ УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНИМ РОЗВИТКОМ ТА ІНВЕСТИЦІЙНОЮ ПОЛІТИКОЮ ПІДПРИЄМСТВА В КОНТЕКСТІ ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТНИХ ПЕРЕВАГ

Динамічний розвиток ринку та постійна трансформація економіки, ефективне функціонування підприємства неможливе без реалізації інноваційного підходу до управління. У зв'язку з цим зростає значення формування результативних механізмів управління інноваційним розвитком, інтеграції інноваційної політики та інвестиційних процесів як основи створення сталих конкурентних переваг.

Інноваційний розвиток є системним процесом упровадження нових ідей, технологій, організаційних рішень, що дозволяють підприємству адаптуватися до ринкових викликів, підвищити продуктивність, зменшити витрати та поліпшити якість продукції чи послуг. Основною метою управління інноваційним розвитком є забезпечення стійкого зростання підприємства за рахунок постійного оновлення виробничої, технологічної та організаційної бази [1].

Формування механізму управління інноваційним розвитком передбачає обґрунтовану систему цілей, функцій, принципів, інструментів і методів, спрямованих на виявлення інноваційного потенціалу, оцінку ризиків, стимулювання креативності працівників, підвищення ефективності інноваційної діяльності. До ключових елементів цього механізму належать:

- стратегічне планування інноваційної діяльності;
- моніторинг зовнішнього та внутрішнього середовища підприємства;
- організаційна структура, здатна адаптуватися до інновацій;

- економічне та правове забезпечення інноваційного процесу;
- мотиваційна система для персоналу;
- інфраструктура підтримки інновацій (науково-дослідні відділи, інкубатори, партнерства).

Управління інноваційним розвитком тісно пов'язане з інноваційною політикою підприємства, яка є частиною загальної стратегії та визначає пріоритети, напрямки і форми інноваційної активності. «Інноваційна політика виконує координуючу функцію, забезпечуючи відповідність між інноваційним потенціалом підприємства, ринковими вимогами та фінансовими можливостями, вона спрямована на активізацію інвестицій у дослідження й розробки, освоєння нових видів продукції, модернізацію основних фондів, розвиток людського капіталу» [2].

Невід'ємною складовою цієї системи виступає управління інвестиційними процесами, що забезпечує фінансову основу для реалізації інноваційних рішень. Інвестиції в інновації є найбільш ризиковими, однак водночас і найбільш перспективними з точки зору формування конкурентних переваг. Ефективне управління інвестиційною діяльністю передбачає:

- аналіз та оцінку інноваційних проєктів за критеріями прибутковості, ризику, окупності;
- вибір оптимальних джерел фінансування (власні кошти, позики, венчурний капітал, держпідтримка);
- визначення пріоритетних напрямів інвестування;
- забезпечення контролю за використанням інвестиційних ресурсів.

Формування конкурентних переваг підприємства на основі інновацій і інвестицій залежить від рівня інтеграції цих процесів. Інновації створюють унікальність продукції, підвищують ефективність внутрішніх процесів, сприяють відкриттю нових ринків. Інвестиції, у свою чергу, дозволяють матеріалізувати інноваційні ідеї, трансформуючи їх у реальні результати. Найбільш конкурентоспроможними на сучасному ринку є підприємства,

здатні швидко реагувати на зміни, активно впроваджувати новації та водночас забезпечувати фінансову стабільність та гнучкість.

Підприємства, які формують власну інноваційну політику, орієнтовану на стійкий розвиток, мають переваги у довгостроковій перспективі. Вони менше залежать від зовнішніх факторів, краще утримують свої позиції на ринку, швидше адаптуються до викликів цифрової трансформації та нових запитів споживачів.

З метою практичної реалізації механізму управління інноваційним розвитком та інвестиційною політикою доцільно використовувати матрицю взаємозв'язку основних функцій управління, джерел фінансування та стратегічних цілей (табл. 1).

Таблиця 1

Взаємозв'язок функцій управління інноваційною діяльністю та інвестиційною політикою підприємства

Функція управління	Зміст	Інноваційні аспекти	Інвестиційні аспекти
Планування	Визначення цілей, ресурсів, строків	Стратегія інноваційного розвитку, плани впровадження технологій	Плани фінансування, розподіл інвестресурсів
Організація	Побудова структур, розподіл обов'язків	Відділи RD, інноваційна культура	Управління інвестиційними проектами
Мотивація	Стимулювання досягнення результатів	Заохочення інновацій, нематеріальні винагороди	Фінансова мотивація
Контроль	Аналіз результатів і корекція	Оцінка інноваційної ефективності	Контроль за виконанням інвестпланів

Примітка. Складено авторами на основі [3]

Механізми управління інноваційним розвитком та інвестиційною політикою повинні формуватися комплексно, із врахуванням зовнішніх змін, стратегічних орієнтирів і

внутрішнього потенціалу підприємства. Системне поєднання цих елементів дозволяє забезпечити довгострокову стійкість бізнесу, сформувати унікальні конкурентні переваги та створити основу для сталого економічного зростання організації в умовах соціально-економічних трансформацій.

Список використаних джерел:

1. Розвиток корпоративної системи управління портфелем інноваційно-інвестиційних проектів. *Економічний аналіз*. 2024. Том 34. № 4. С. 411-420. DOI: <https://doi.org/10.35774/econa2024.04.411>
2. Микитюк П. П., Брич В. Я., Микитюк Ю. І., Труш І. М. Управління проектами: підручник. [для студ. вищ. навч. закл.]. Тернопіль, 2021. 400 с. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/handle/316497/27985>
3. Інноваційний розвиток підприємства. Підручник за заг. ред. д-р. екон. наук, проф. Микитюка П. П. Тернопіль : ЗУНУ, 2023. 320 с. <http://dspace.wunu.edu.ua/handle/316497/49869>